

BOHEMIA TANULMÁNY

Práce január 21-i számában fellebbenti a fátylat Novotný leváltásának körülményeiről. Február 9-én pedig cikket ír a Rudé právo-ba, amelyben kifejti, hogy a személyi változások mélyreható elmozdulást jeleznek, mivel a párt arra az útra lépett, hogy kiküszöbölje mindazt, ami eltorzította a szocializmust és ami máig nem hagyja nyugton a lelkiismeretet: ami korábban fájdalmat okozott, s kegyetlenül megtépázta az emberek hitét. Rehabilitálni fogják a politikai perek ártatlanul elítélt áldozatait.¹⁶ A pártfőiskola igazgatója, Václav Slavík kívánatosnak tartja, hogy a vezető szerep ne a hatalompolitikai helyzettől függjön, hanem a demokratikus aktivitás eredménye legyen.¹⁷ Zdeněk Mlynář pártzsargonban kifejti, hogy át kell alakítani a politikai rendszert, elhatárolva az állami és pártszférát, Milan Hübl pedig arról ír, hogy a szlovákok jogosan kérik az államjogi helyzet módosítását, a „prágai centralizmus” megszüntetését.¹⁸ A reformerek egy csoportja tehát a közvéleményhez fordul, hogy kiköktentse apátiájából, s új politikai légkört teremtsen. Ez nem volt elérhető másképp, mint a megelőző politikai gyakorlat bírálásával, sőt a szovjet típusú intézményrendszer kérdésessé tételével. A kezdeményezést átveszi a sajtó, s a szerkesztők egy része nem hagyja magát megfélemlíteni a cenzúrától. Február 26-án Olaszországba szökik Šejna tábornok, a parlament alelnöke és KB-tag, aki decemberben részt vett egy elvetélt Novotný-párti puccskísérlet szervezésében, s olyan gazdasági bűncselekményekkel vádolják, melyeknek szálai a bukott pártfőtök fiahoz vezetnek. A puccskísérlet ekkor még nem közismert, de a kirobbanó botrány a korrump, erkölcstelen (ráadásul „hazaáruló”) régi elit politikai megroppanásához vezet. A hadügyminiszter helyettese föbe lövi magát. Február 29-én a Központi Sajtóigazgatóság névre hallgató cenzúrahivatal munkatársai sztrájkba lépnek, mert ilyen körülmények között nem tudják felelős munkájukat elvégezni. Másnap utcára kerül a Literární listy (LL) első száma, amely átlép minden korábbi korlátot.¹⁹

Az irodalmi hetilapnak szinte minden anyagát a felszabadulás közelítő érzésének feszültsége hatja át. Közlik Antonín Liehm interjúját, amelyet január végén egy svájci lapnak adott, s amelyben kicsit elsietve Csehszlovákia „csendes forradalmáról” beszél. A kifejezés időközben bejárta a világsajtót. A januári fordulat, mondja Liehm, a sztálinista rezsim végét, s annak a demokratikus szocializmusnak a nyitányát jelzi, amelyet nem lehet még fogalmilag meghatározni. Először a pártot kell demokratizálni, mégpedig gyorsan, aztán a nyilvánosságot és az intézményeket. A siker záloga a nyilvánosság meg-

